

TI varuje poslance před schválením zákona zvyšující korupční rizika u veřejných zakázek malého rozsahu

24.10.2024 - | Transparency International ČR

Návrh na zvýšení limitů malých zakázek by mohlo vyvážit posílení jejich transparentnosti spočívající v tom, že se u zakázek nad 1 milion korun vyhotoví zpráva, v níž se uvede mimo jiné počet oslovených dodavatelů. Zpráva by se zveřejňovala na profilu zadavatele.

Toto doplnění ale putuje na projednání s negativním stanoviskem hospodářského výboru především díky hlasům poslanců ANO a ODS.

K návrhu zákona o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory byl načten pozměňovací návrh, který má zvýšit limity pro tzv. veřejné zakázky malého rozsahu, u nichž je v praxi významně ztížen dohled a vymahatelnost.

Návrh posouvá limit ze současných dvou milionů korun pro zboží a služby a šesti milionů korun pro stavby na tři, respektive devět milionů. Tlak zadavatelů – především samospráv – na zvýšení limitů je dlouhodobý a v posledních letech nabral na intenzitě s odkazem na vysokou inflaci.

Ze srovnání s ostatními státy EU ale vyplývá, že Česko má tyto limity nastaveny mnohem výše než většina ostatních států. Zvýšení limitů zároveň nebude mít vliv pouze na několik zakázek na stanovené hranici, ale ovlivní celý trh veřejných investic, protože se jednotlivé postupy výši limitů přizpůsobují.

„Zvýšení limitů pro zadávání zakázek malého rozsahu je samo o sobě krokem posilujícím korupční rizika, protože fakticky dává větší volnost těm, kdo chtějí systém zneužít. A stává se to. Zvýšení transparentnosti by tomu mohlo alespoň částečně zabránit. Jestliže chtějí zákonodárci posunout limity, musí zvýšit právě i transparentnost, jinak jenom posilují korupční prostředí v Česku,“ říká Jan Dupák, vedoucí právník TI.

„S podezřením na nekalosti u malých zakázek se v TI setkáváme snad každý týden. Bohužel musíme odpovídat, že nad tím nikdo dohled nevykonává, spáchání trestného činu většinou prokázat nejde a vše závisí na tom, jestli někdo bude vymáhat politickou odpovědnost,“ doplňuje.

Projde návrh na vyvážení zákona?

Zásadnímu zvýšení korupčních rizik při zadávání malých zakázek zvýšením limitů má zabránit pozměňovací návrh C.1 poslanců Jakuba Michálka (Piráti), Elišky Olšákové (STAN) a Róberta Telekyho (KDU-ČSL), na němž se v rámci pracovní skupiny podílelo Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) i nevládní organizace Datlab Institut, Oživení a Rekonstrukce státu.

Poslanci na jednání hospodářského výboru 26. září dali dle očekávání doporučující stanovisko pro zvýšení limitů, jednoznačně však především hlasy ODS a ANO zamítli pozměňovací návrh, který má podpořit transparentnost malých zakázek.

„Valná většina zadavatelů se snaží i u malých zakázek skutečně soutěžit, když má ale někdo

nekalé úmysly, nemusí ho nic zastavit. Vícekrát jsme se setkali s tím, že zadavatelé sice mají vnitřní předpisy pro malé zakázky, do nich si ale dají výjimku, aby je nemuseli použít, když nechtějí,“ podotýká Jan Dupák.

Zvýšení limitů podporuje také předseda dohledového Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) Petr Mlsna, který vedle boje proti reformě vlastního úřadu bojuje i proti zvýšení transparentnosti malých zakázek.

„Vláda Petra Fialy (ODS) přes slibované změny nikdy doopravdy neusilovala o komplexní přístup k omezování korupce v Česku. V praktické rovině jsou jakákoliv protikorupční opatření ze strany ODS nebo dalších koaličních politiků podkopávána. Jsme tak svědky stagnace a kontinuálních pokusů o systémové oslabení protikorupčních mechanismů,“ kritizuje tento přístup David Kotora, výkonný ředitel TI.

Poslanci z řad vládnoucí ODS a opozičního hnutí ANO se na zářijovém zasedání hospodářském výboru Poslanecké sněmovny jasně vyjádřili, že jsou opakovaně ve shodě.

Zejména díky hlasům těchto dvou politických uskupení bylo dáno nedoporučující stanovisko k pozměňovacímu návrhu, který měl po třech letech vlády Petra Fialy konečně posílit zákaz střetu zájmů členů vlády při zadávání veřejných zakázek. I o tomto návrhu bude Sněmovna nyní hlasovat ve třetím čtení.

<https://www.transparency.cz/ti-varuje-poslance-pred-schvalenim-zakona-zvysujici-korupcni-rizika-u-v-erejnych-zakazek-maleho-rozsahu>